

СЕРГІЙ ПАРАДЖАНОВ | **SERGEI PARAJANOV**

Колажі. Графіка
Твори декоративного мистецтва

Collages. Graphics
Works of Decorative Art

ДУХ і ЛІТЕРА

бібліотека українського мистецтва

uartlib.org

Національний художній музей України
Музей Сергія Параджанова

National Art Museum of Ukraine
Sergei Parajanov Museum

**СЕРГІЙ
ПАРАДЖАНОВ**

Колажі. Графіка
Твори декоративного мистецтва

**SERGEI
PARAJANOV**

Collages. Graphics
Works of Decorative Art

АЛЬБОМ | ALBUM

Київ | Kyiv

ДУХ і ЛІТЕРА

2008

До альбому ввійшли найкращі художні твори
кінорежисера Сергія Параджанова (1924-1990)
із зібрання єреванського музею митця, експоновані
на виставці в Національному художньому музеї України
(січень-березень 2008 року).

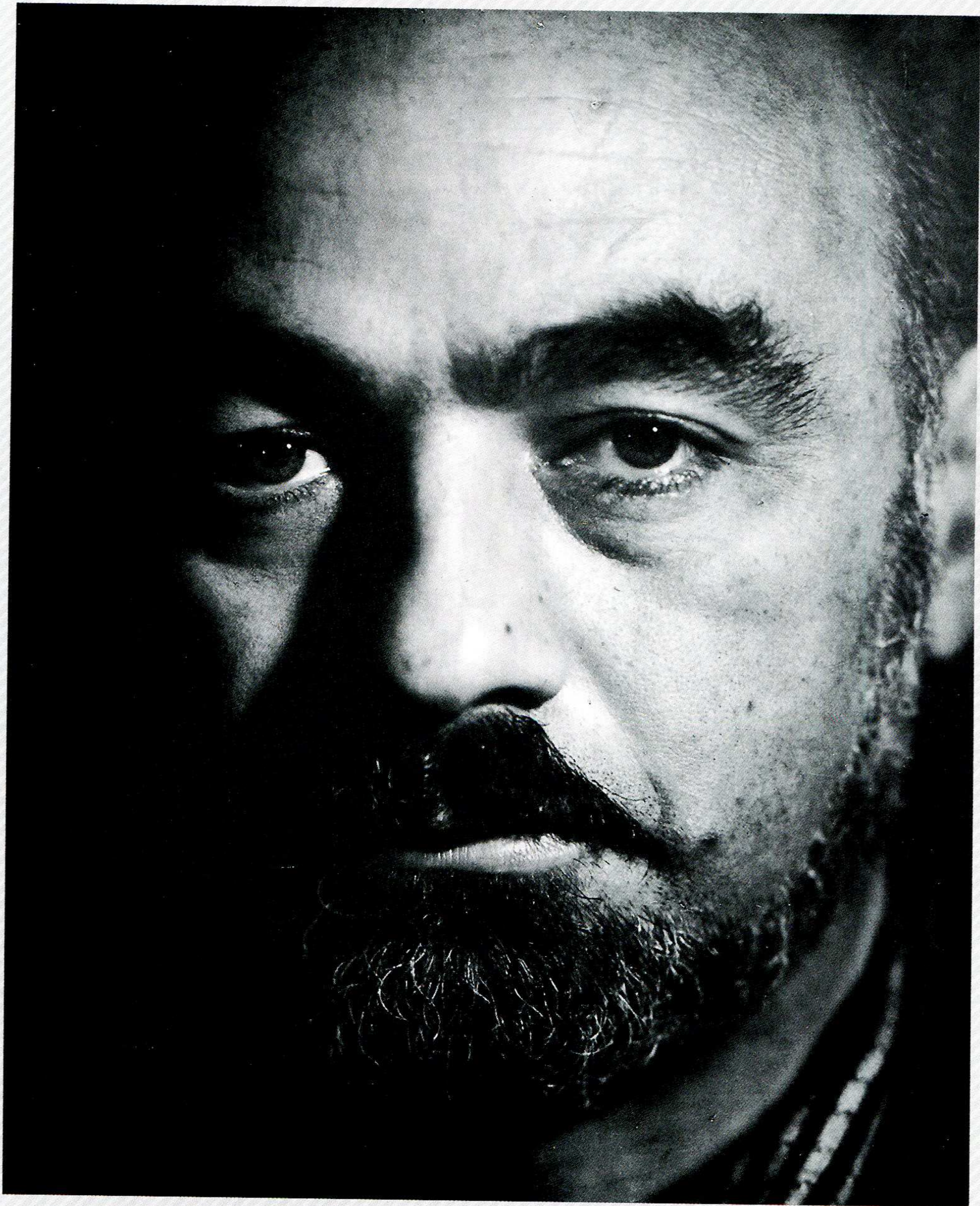
The album includes the best artistic works by the film
director Sergei Parajanov (1924-1990) held by the artist's
museum in Yerevan and exhibited at an exposition
at the National Museum of Art of Ukraine
(January-March 2008).

Концепція Альони й Арміне Габріелян
Idea: Alyona and Armine Habrielyan

Упорядник Завен Саркісян
Compiled by Zaver Sarkisyan

Вступне слово Романа Ширмана
Introduction by Roman Shirman

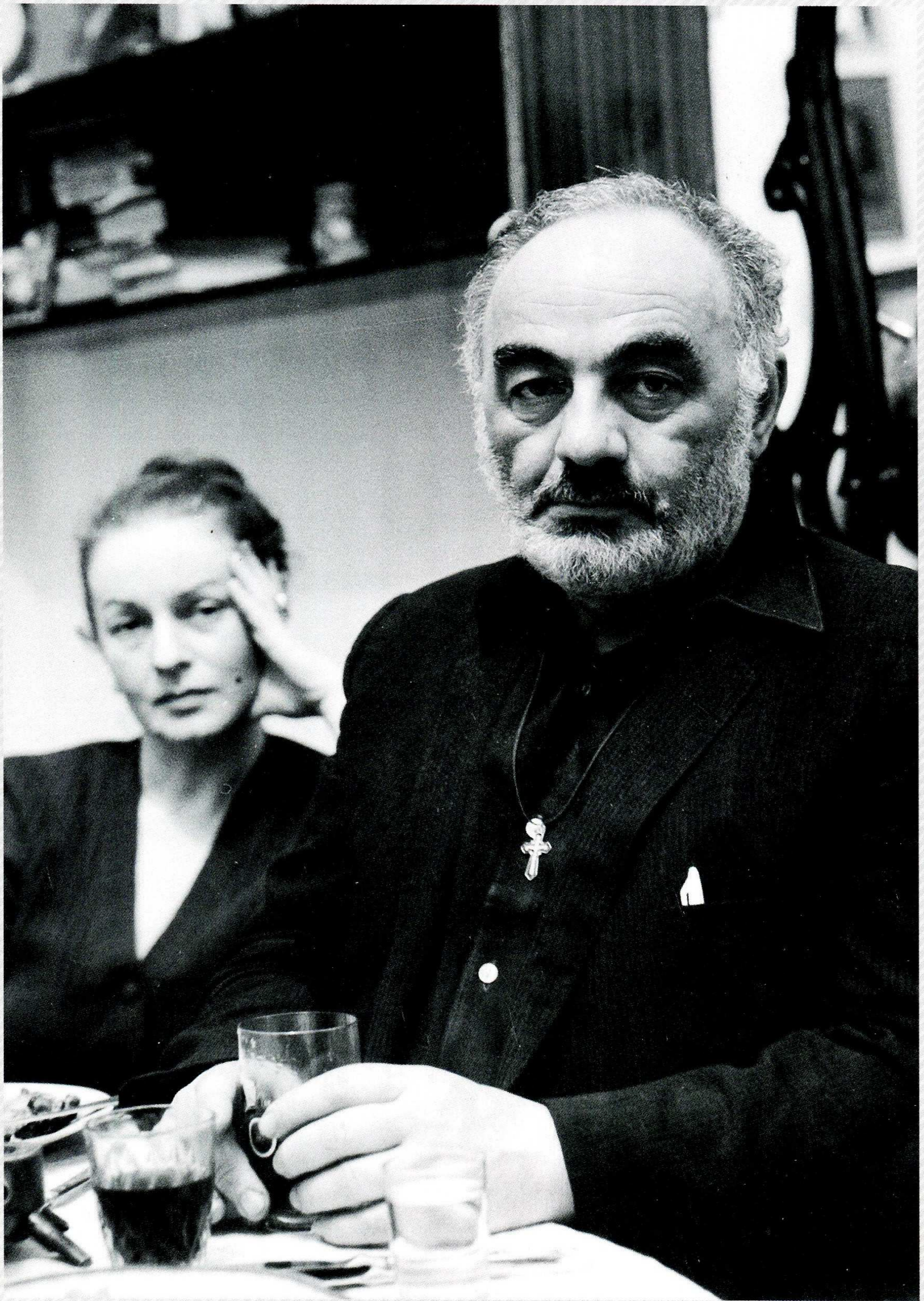
Редактор Степан Захаркін
Edited by Stepan Zakharkin

Sergei Parajanov
Before 1973
Photograph by G. Misakyan

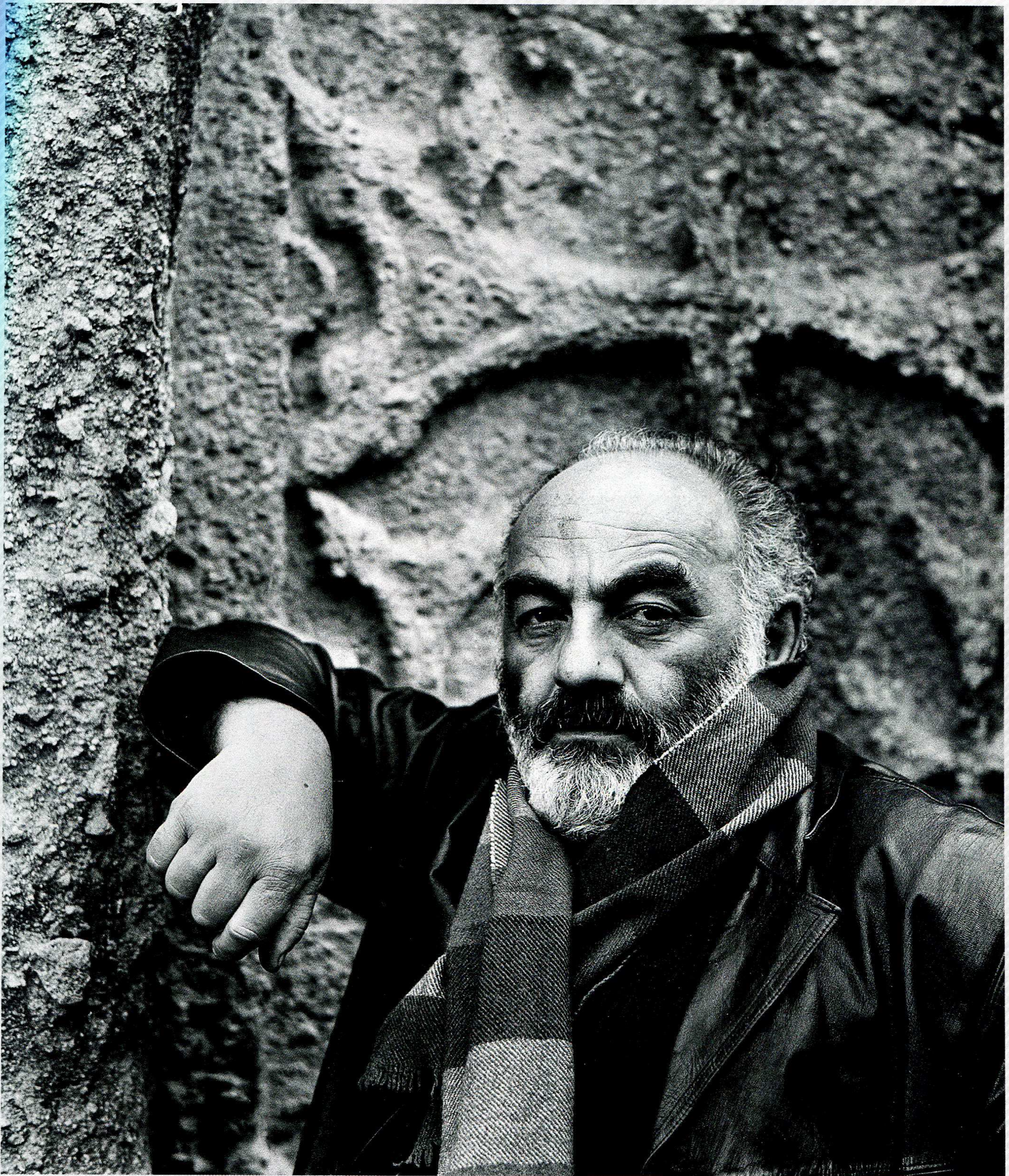
3

Сергій Параджанов
Не пізніше 1973 року
Фотографія Г. Місакяна

Параджанов та Світлана Шербатюк
Київ, 1978
Фото Є. Огибеніна

Parajanov and Svitlana Scherbatiuk
Kyiv, 1978
Photograph by Ye. Ogibenin

Sergei Parajanov
Geghard (Armenia)
Photograph by Zaven Sarkisyan

Сергій Параджанов
Геґард (Вірменія)
Фотографія Завена Саркісяна

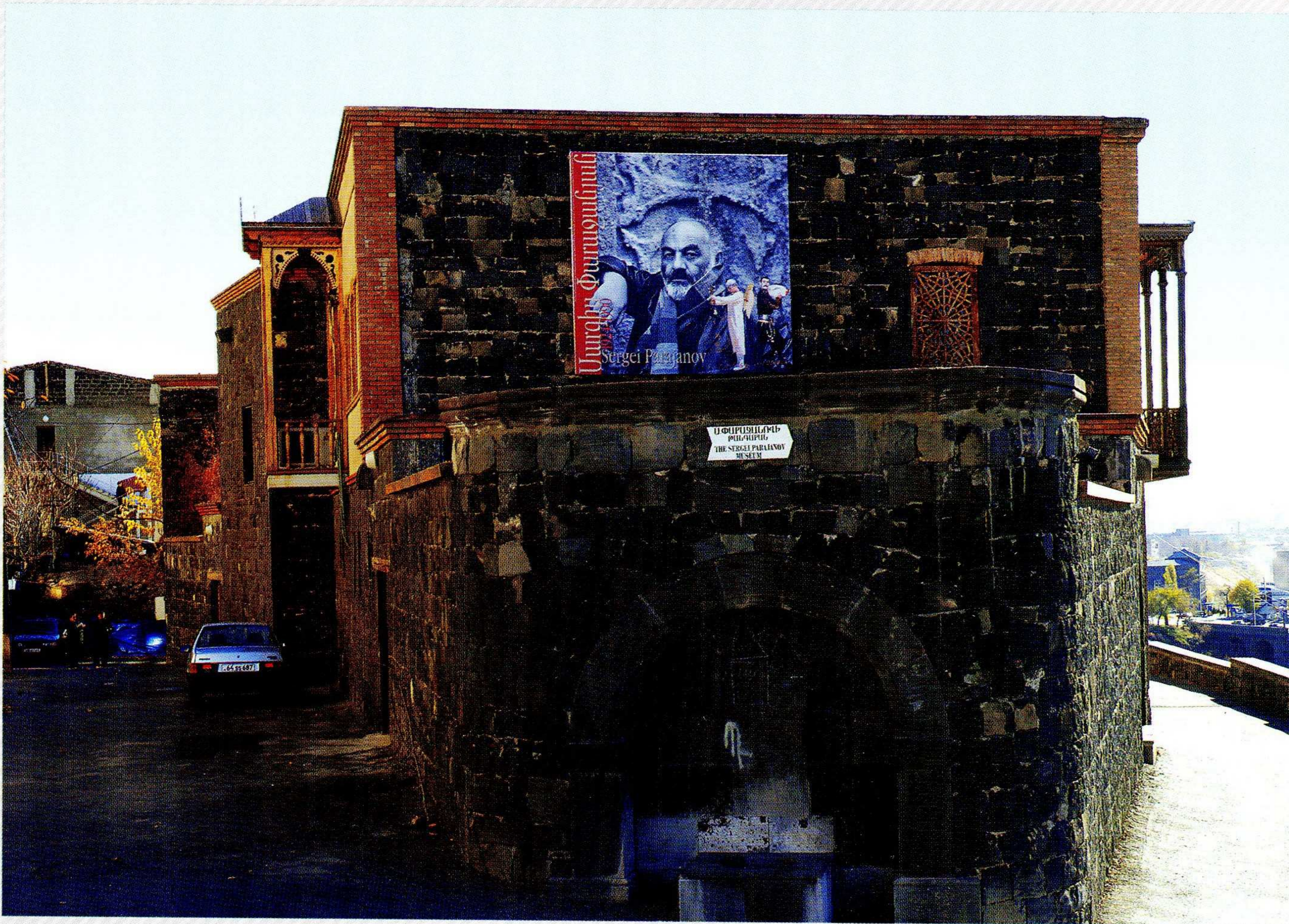
Параджанов імітує власний похорон
Єреван, березень 1980 року
Фотографія Завена Саркісяна

Parajanov imitating His Own Burial
Yerevan, March 1980
Photograph by Zaven Sarkisyan

A Shot from the Film *Sayat Nova*
(*The Color of Pomegranates*).
1968

Кадр із фільму Параджанова "Саят-Нова"
("Колір гранату").
1968

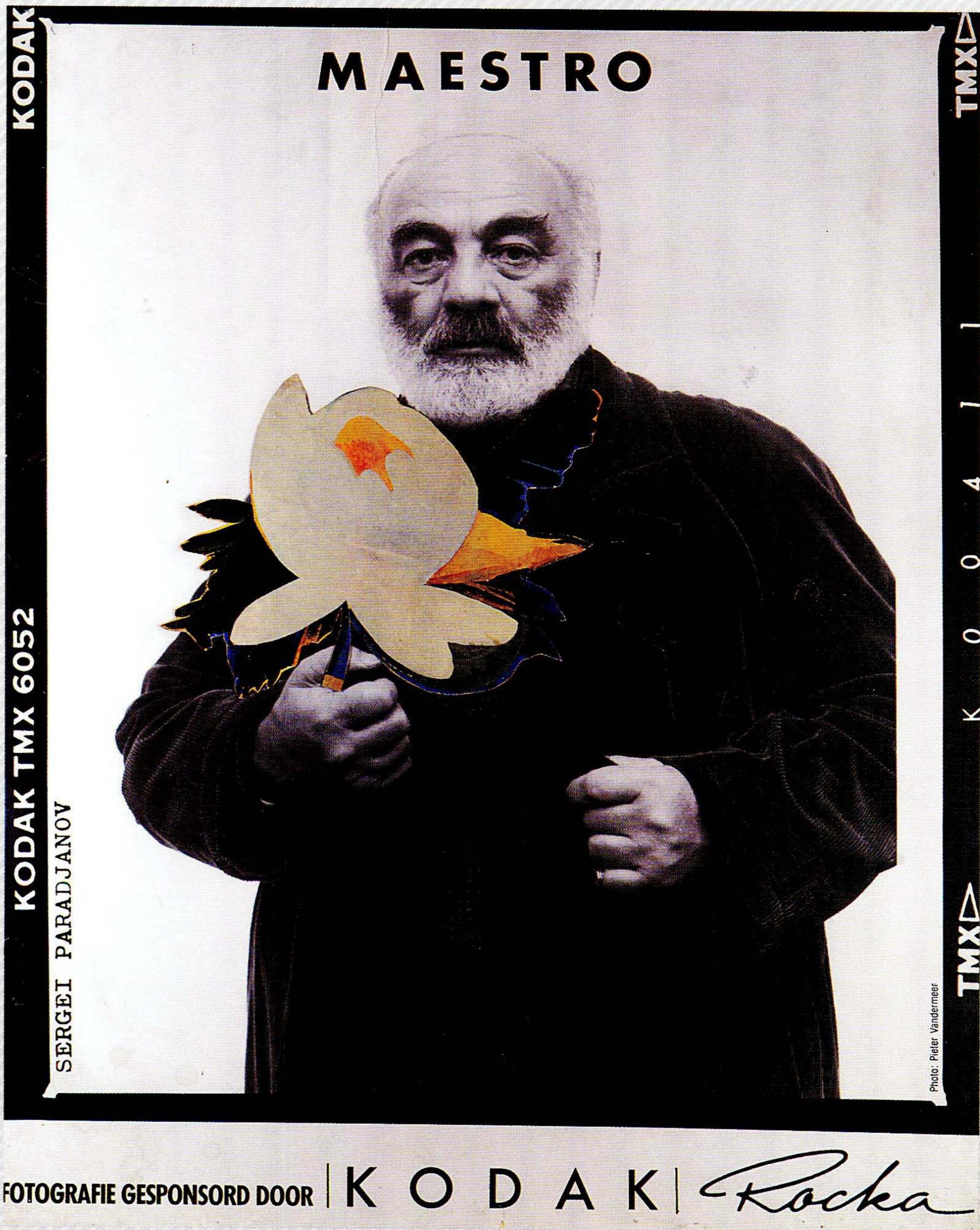
Музей Сергія Параджанова (Єреван)
 Зовнішній вигляд і вітрина з капелюхами
 пам'яті незіграних ролей Нати Вачнадзе
 Фотографії Завена Саркісяна

Sergei Parajanov Museum (Yerevan)
 Outward appearance and the showcase with hats
 in memoriam Nata Vachnadze's never-performed roles
 Photographs by Zaven Sarkisyan

Sergei Parajanov Museum (Yerevan)
Interiors of rooms
Photographs by Zaven Sarkisyan

Музей Сергія Параджанова (Єреван)
Інтер'єри залів
Фотографії Завена Саркісяна

Плакат Роттердамського міжнародного кінофестивалю
(фотографія П. Вандермаєра)
з репродукцією роботи Мартироса Сар'яна,
яку вклеїв Параджанов

Poster of the International Film Festival Rotterdam
(Photograph by P. Vandermeer)
with the Reproduction of a Painting by Martiros Saryan
Glued to by Parajanov

НЕБЕЗПЕЧНО ВІЛЬНА ЛЮДИНА

Це було за часів, коли всі газети виходили однаково чорно-білими й різнилися між собою в основному лише кількістю орденів на першій шпальті.

Це було тоді, коли безневинних художників-передвижників оголосили еталоном мистецтва й одиноким взірцем, гідним наслідування.

Це діялося в ті роки, коли саму лише наявність в оселі грубого ендеерівського тому «Єронім Босх» уже мали за ознаку певної фронди.

Жила на світі небезпечно вільна людина.

Сергій Йосипович Параджанов.

Таке навдивовижу точне окреслення дав Параджанову його молодший друг і колега кінорежисер Роман Балаян.

«Віки були так собі, середні...» – сумно зауважив якийсь філософ.

На шастя, був уже не тридцять сьомий рік. І навіть не сорок восьмий.

Хоча сидіти в тюрмі (абсолютно незаслужено!) однаково було неприємно.

Як свідчать знавці режисерової творчості, саме в ув'язненні особливо яскраво розквітнув талант Параджанова-колажиста.

Тут він міг неквапно, роками вивчати побут і звичаї своїх сучасників. Хоча й це було не так просто. Сергій Йосипович зневірено писав в одному з листів на волю:

THE DANGEROUSLY FREE MAN

It was at that time when all of newspapers were identically black-and-white and differed from each other mainly only by the amount of orders on a front page.

It was when the innocent Peredvizhniki (Itinerants) were declared as standard of art and the unique example worthy for imitation.

It took place during the years when the only presence of thick East German volume *Hieronymus Bosch* at home was already perceived as a sign of some opposition.

The Dangerously Free Man lived in the world.

Sergei Parajanov.

Such a surprisingly exact definition was given to Parajanov by his junior friend and colleague, the film director Roman Balayan.

"Ages were so-so, middling...", once sadly noticed a philosopher.

Fortunately it was already not 1937. And even not 1948.

Although to be imprisoned (quite undeservedly!) was unpleasant as well.

As students of his works testify, the talent of Parajanov as a collager bloomed especially brightly exactly in durance.

There he could study the way of life and attitudes of his contemporaries during years and taking it easy.

It was not so simply, though. Sergei desperately wrote in one of his letters from prison: "I don't understand

«Я не розумію їхньої мови. Але ж я не Мауглі, щоб вивчати мову джунглів!».

Тут, за колючим дротом, він шліфував свою майстерність колориста. Параджанова вражали різнокольорові, просто-таки райдужні сліди сечі на снігу біля нурника: за їхніми кольорами можна було визначити ниркові й інші захворювання товаришів у нещасті.

Він не міг фільмувати. Тож – малював, робив колажі, майстрував ляльки. З фольги, якою тоді закорковували скляні молочні пляшки, створював різноманітні портрети. Одну таку молочну кришечку, що її перетворив Параджанов, побачить згодом Феліні. І вона стане прообразом офіційної медалі на кінофестивалі в Ріміні.

Зона – не найкраще місце для творчості. Одне добре – перебуваєш на недосяжній відстані від колег-доброзичливців.

За словами незмінного директора Музею Сергія Параджанова в Єревані Завена Саркісяна, колажі – це візит до майстерні режисера, де він міг творити без жодної цензури.

Колажі Параджанова нагадують маленькі фільми. Відчайдушно сміливий монтаж. Конфлікт різних фактур, структур, просторів. Парадоксальна думка. Смішне спостереження. Несподіваний розвиток сюжету. В колажах Параджанова більше кінематографу, ніж у багатьох справжніх кінофільмах.

От, до прикладу, на одному з колажів зображено низку покійних родичів Сергія Йосиповича. За словами Параджанова, по тому, як «наша світла сонячна влада» вирішила знести в центрі Тбілісі кладовище і побудувати там Парк культури та відпочинку, всі вони, нажахані, перебралися до його помешкання. І тепер розгублені: не знають, де найближчий відділок міліції і як їм можна прописатися! Наївні фігурки намальовано кольоровими фломастерами, вбрано в клапті старих мережив. Смішно, страшно і жаско.

«Перелік описаного майна» – так зветься серія колажів, створена у зв'язку з черговим арештом авто-

their language. In fact, I'm not Mowgli to teach the language of jungles!"

Here, behind the barbed wire, he perfected his skill of colourist. Parajanov was thunderstruck by varicoloured, simply iridescent tracks of urine in the snow near John. It was possible to diagnose kidney and other diseases of his companions in a misfortune on these pied colours.

He couldn't make films. And that is why he drew, created collages, made dolls.

He created various portraits of foil used then to cork milk glass bottles. Afterwards, Fellini will see such a milk cork transformed by Parajanov. And it will become the prototype of official award at Rimini Film Festival.

A prison isn't the best place for creative activity. One thing is good, that you are at inaccessible distance from his envious colleagues.

According to Zaven Sarkisyan, the permanent director of Sergei Parajanov Museum in Yerevan, collage is a visit to the workshop of the artist where he could create without any censorship.

Parajanov's collages remind short films. Adventurous film editing. Conflict between different textures, structures, spaces. Paradoxical idea. Funny observation. Unexpected development of plot. There is more cinema in Parajanov's collages than in many real movies. For example, on one of his collages represents the group of Sergei's late relatives. Since "our radiant, sunny [Soviet power]" (as Parajanov put it) decided to take down a cemetery in downtown Tbilisi and to build an amusement park there, all of them, terrified, got over in his apartment. And now they are confused: they don't know where the nearest police station is, and how they can register! Naïve figures are drawn with soft-tip pen, dressed in snatches of old laces. They are fun, terrible and awful.

The Inventory of Confiscated Objects is the name of the series of collages created as a result of the author's arrest. However, there is a little bit of realism in it. The confiscated objects are described by an old gendarme

ра. Втім, реалізму тут обмаль. Майно описує вирізаний із книжки старий жандармський офіцер. Плаче родина, «зібрана» з фотографій початку минулого століття. Тужить, лежачи на долівці, глава родини, так само позичений зі старої фамільної світлини. Сиротливо висять на стінах ікони. Навіть антикварні меблі знітилися перед розлукою з господарем. Усе це сумно, по-дурному, безглуздо. І смішно. «Арешт пропагандиста» – це ще сяк-так можна зрозуміти. А це що? І за що? Не думаю, що в подібні моменти реального життя (добре знайомі Параджанову) він був так само іронічним і артистичним. Але на папері всі ці образи і кривди перетворилися на гру, де автор сумно посміхається, споглядаючи цей театр абсурду.

Для акторки Алли Демідової Сергій Параджанов майстрував вишукані капелюхи. Вона мала приголомшити ними глядачів у своїй виставі. Капелюхи ці – справжні витвори мистецтва. Але акторка дбайливо зберігає не лише їх, а й фрагменти коробки, в якій Параджанов ці капелюхи надіслав. Коробку було прикрашено колажами. Ось чайка, що ширяє над морем. Це дві пір'їни, підібрані десь на подвір'ї, та ґудзик замість ока. А внизу клаптик матерії – хвилі. Зображення морського дна з рибою на днищі коробки створено з ганчір'я, ниток, зламаних гребінців і намистинок. Цей краєвид і картина морського дна прикрашають стіни акторчиного помешкання й сьогодні.

Уславлений поет і академік Луї Арагон, який на прохання Лілі Брік і Ельзи Тріоле буквально витягнув Параджанова з ув'язнення, за дивним збігом виявився автором поважного дослідження про природу й історію колажу.

На початку минулого століття Пабло Пікассо і Жорж Брак майже одночасно і зовсім незмовляючись почали створювати колажі. Один із них вклеїв до своєї картини шматок справжніх шпалер, а інший – фрагмент газети. Це сподобалося. Гра різними фактурами викликала справжній фурор. Високе мистецтво живопису

officer cut out from a book. Sobbing is the family brought together of reproductions dating from the beginning of the last century. The depressed head of household, also borrowed from some old domestic picture, lies on the floor. The icons hang lonely on the walls. Even antique furniture flagged somehow at its parting from its owner. Everything is sad, foolish and ridiculous. And fun. *The Arrest of a Propagandist* could be understood somehow. But what is that? And for what? I don't think that Parajanov was ironical and artistic as well in similar moments of his life. On paper, however, all these offences and insults turned into a game where the author smiles while sadly contemplating this theatre of the absurd.

Parajanov made refined hats for the actress Alla Demidova. She had to strike with them the audience while performing. The hats themselves are real works of art. But the actress keeps with the same solicitude the fragments of the box in which Parajanov sent them. The box was decorated with collages. Here is a soaring gull above a sea. It is made of two feathers picked somewhere in a courtyard, and a button instead of eye. And there is a shred of matter below symbolizing waves. The bottom of the box represents ocean floor with the fish. It is created of rags, threads, broken combs and beads. The landscape and the picture of ocean floor decorate the walls of the actress' apartment till now.

By a strange quirk of fate, the famous poet and academician Louis Aragon, who literally smuggled out Parajanov from confinement at the desire of Lily Brik and Elsa Triolet, appeared the author of serious study of nature and history of collage.

At the beginning of the last century Pablo Picasso and Georges Braque began to make collages almost at the same time and quite not arranging things. One of them pasted a piece of real wallpapers in his picture, and the other one used fragment of a newspaper. People liked it. The play with different textures caused a real sensation.

зустрілося з найнесподіванішими матеріалами: будівельними кресленнями, ганчір'ям, скельцями, намистинками.

Саме слово «колаж» у перекладі з французької означає «склеєне», «наклеєне».

Мистецтвознавці виявляють колажі не лише в образотворчому мистецтві, а й у літературі, інших видах творчості. Давно помічено, що деякі п'єси Шекспіра є дивовижним поєднанням філософських притч із детективними історіями, любовних драм із містичними трилерами. Достоевський якнайзухваліше монтував трохи не газетний текст із релігійним трактатом, фейлетон із трагедією, сповідь із бульварним романом.

Композитор Кшиштоф Пендерецький для свого твору «Dies irae» використовував справжній колаж із віршів того ж таки Арагона, рядків Есхіла, фрагментів Апокаліпсису, віршів Поля Валері тощо.

Серія колажів Сергія Йосиповича під назвою «Кілька епізодів із життя Джоконди» займає в Музеї Параджанова цілу стіну. Фрагменти репродукцій славетної картини, комбінації різних її елементів з найнесподіванішими предметами – намистинками, черепашками, скельцями і навіть столовими виделками – створюють дивовижні композиції. Ось Джоконда в стилі Босха – оточена жахними містичними персонажами. А ось вона в компанії Майї Плісецької та Владіміра Висоцького (чиї обличчя також вирізано з фрагментів репродукцій Джоконди). Ось глибоко порочна Джоконда. А ось напрочуд ніжна, зворушлива й беззахисна. Поряд – дві Джоконди, що роздивляються одна одну. На наступному колажі – дивна трапеза кількох персонажів, «зібраних» із фрагментів обличчя Джоконди. Колись ці твори Параджанова викликали різку критику прибічників високого мистецтва.

«Як Ви могли? На що Ви підняли руку? Що Ви зробили із Джокондою?» – обурено питали в режисера.

«Нічого я з нею не зробив, – відповідав Параджанов. – Я просто дав своєму небожеві три рублі, і він купив мені репродукції. Я їх розрізав, дещо склеїв, дещо

The high art of painting met with the most unexpected materials: build drafts, rags, glasses, beads.

The word *collage* in French stands for *glued together*.

Art critics find collages not only in the fine arts but in literature and in other types of creative activity. Noticed long ago, some of Shakespeare's plays reveal a surprising combination of philosophical parables with detective stories and of love dramas with mystic thrillers. Dostoevsky combined nearly newspaper text with religious treatise, satirical article with tragedy, confession with cheap novel in the most adventurous way.

In his *Dies Irae*, the composer Krzysztof Penderecki used real collage of Aragon's poetry, Aeschylus' lines, fragments of Apocalypse, Paul Valéry's poems and others.

Sergei's collage series *A Few Episodes from Gioconda's Life* occupies the whole wall in Parajanov's Museum. The fragments of reproductions of the famous picture, combinations of its elements with the most unexpected objects such as beads, shells, glasses, even forks create marvellous compositions. Here is Gioconda in the style of Bosch, surrounded with other mystic personages. And there is Gioconda with Marina Plisetskaya and Vladimir Vysotsky (whose faces are cut out from the fragments of reproductions of Leonardo's picture, too). Here is a deeply vicious Gioconda. In another picture there she is surprisingly tender, touching and defenceless. Nearby are two Giocondas looking at each other. The next picture represents a strange meal of several personages brought together of the fragments of Gioconda's face. There was a time when those Parajanov's works were severely criticised by followers of the high art. "How could you? What did you do with your hand on? What did you do with Gioconda?" asked him indignantly. "I've done nothing!", Parajanov answered. "I simply gave to my nephew three rubles and he bought reproductions for me. I cut them, I put together something, added something. And your

додав. А Ваша Джоконда висить у Луврі.Ціла й неушкоджена. Можете піти й перевірити!».

Славнозвісні колажі Параджанова “Варіації на тему Пінтурікйо та Рафаеля», «Нічний птах Тарковського» спонукають глядача фантазувати, розгадуючи химерний хід думки автора. Гра з класичними цитатами породжує найнесподіваніші інтерпретації. Кінорежисер Левон Григорян, наприклад, вважає, що у «Нічному птахові Тарковського» м’язисте тіло поганського персонажа – це і сам Параджанов, і його язичницький кінематограф. А птах, що сів йому на голову, – це алегоричне зображення Андрея Тарковського. Так Параджанов спробував виразити відмінність між собою та власним другом і їхньою творчістю.

Коли я дивлюся на цей колаж, то згадую слова Параджанова (він безмежно любив і цінував Тарковського – свого часу навіть не пускав до своєї оселі людей, що не дивилися «Іванове дитинство»): «Тарковський був щасливою людиною: по-перше, він ніколи не сидів...».

Чимало кадрів і навіть епізодів у фільмах Параджанова побудовано як справжні колажі.

У «Легенді про Сурамську фортецю» є, наприклад, такий кадр.

На першому плані бачимо барабанщика і сигнальника з прапорами у старовинних костюмах, які на березі моря виконують свій музичний номер. Над ними в повітрі ширяє казковий (нахабно-фанерний!) летючий вітрильник. А трохи далі, на задньому плані стоять на рейді сучасні кораблі – суховантажні й танкери. І в кадрі вони опинилися явно не випадково. Режисер, іронічно примружившись, грає різними фактурами, епохами, інтонаціями, залучаючи до своєї гри і глядача.

Обурене начальство зажадало від Параджанова пояснень: чому в кадрі історичного фільму бовваніють сучасні судна? У відповідь той чудувався. Й удавано присягався: нічого там удалині немає – абсолютно чисте море!

Gioconda hangs in Louvre. Whole and unharmed, you can go and check up!”

Parajanov’s famous collages *Variation on a theme by Pinturicchio and Rafael* and *The Night Bird of Tarkovsky* make the audience imagination to run away unravelling the whimsical current of the authors’ thought. Playing with classical quotations generates the most unexpected interpretations. For example, the film director Levon Grigoryan considers that muscular body of the heathen character of *The Night Bird of Tarkovsky* represents both Parajanov himself and his pagan cinema. And a bird perched on his head is the allegoric image of Andrei Tarkovsky. Thus Parajanov tried to express the difference between him and his friend and between their works.

When I look at this collage, I remember the words of Parajanov (he loved and valued Tarkovsky extremely, and it was time when he even kept out of his house people who had not seen *Ivans’ Childhood*): “Tarkovsky was a happy man: first, he was never imprisoned...”

Many shots and even episodes in Parajanov’s films are built as true collages.

In *The Legend of Suram Fortress*, there is such a shot, for example.

On a foreground, we can see a drummer and a signalman with flags; they are in old suits and perform their musical show at the seaside. A fairy flying (and impudently plywood!) sailer glides in air over them. And a bit further, in the background, there are modern ships anchored at a roadstead, freighters and tankers. Obviously, they got in the shot not by chance. The film director, squinting ironically, plays with different textures, epochs and intonations, involving into his game the audience.

The revolted bureaucrats demanded explanations from Parajanov: why modern ships appeared in a shot from the historical film? The artist was amazed. He affectedly swore that there was nothing far away and the sea was absolutely clean!

В одному з кадрів фільму «Ашик Кериб» у сцені з середньовічного життя, наложниці шаха, що розташувалися біля його ніг, несподівано витягають із-під одягу пластмасові іграшкові автомати АКМ і влаштовують зухвалу стрілянину.

Колаж – це завжди провокація.

Колаж – це гра.

Колаж передбачає наявність глядача, якому приступні коди оповідача.

Із радянською владою та начальством Параджанов говорив різними мовами.

Особливо з органами, які він називав «дуже внутрішніми».

Як слушно зауважила друг і вірна співробітниця Параджанова Кора Церетелі; він не був ні Сократом, ані академіком Сахаровим.

Був просто вільною людиною, яка ненавиділа рабський спосіб життя.

Він не сприймав його ні на житейському рівні, ні естетично.

Як і у відомого персонажа, з радянською владою в нього були стилістичні розходження.

Він протистояв цьому устрою на кожному міліметрі простору.

«Маестром ХХІ століття» й «Надією кінематографу третього тисячоліття» його було названо на Заході.

А країна, де він мешкав більшу частину життя, так і не спромоглася його по-справжньому оцінити і за все перед ним вибачитись.

Для цього не вистачило життя ні Параджанову, ні Радянському Союзові.

Для тієї країни, що зникла, він назавжди залишився небезпечно вільною людиною.

One of shots of the film *Ashik Kerib* in the scene medieval life shows up the shah's concubines, being posed near his feet, suddenly take out from their clothing plastic toy assault rifles AKM and start hotshot firing.

Collage is always a provocation.

Collage is a game.

Collage implies the presence of audience aware of narrator's codes.

Parajanov spoke different languages with Soviet power and the authorities.

Especially with the organs that he called «very inner».

As Parajanov's friend and devoted colleague Cora Tsereteli rightly commented, Paradzhanov was neither Socrates nor the academician Sakharov.

He was just a free man who hated the servile way of life.

He did not accept it neither in everyday life nor in aesthetics.

Like a well-known character, he had stylistic divergences with Soviet power.

He resisted this regime on every millimeter of space.

In the West, he was named "Maestro of the Twentieth Century" and "The Hope of the Cinema of the Third Millennium".

But the country where he lived the greater part of his life had not estimated him truly and did not apologize to him for everything.

Their lives were not enough for this purpose.

For that disappeared country, he remains forever Dangerously Free Man.

Колажі. Графіка
Твори декоративного мистецтва

Collages. Graphics
Works of Decorative Art

АЛЬБОМ ALBUM

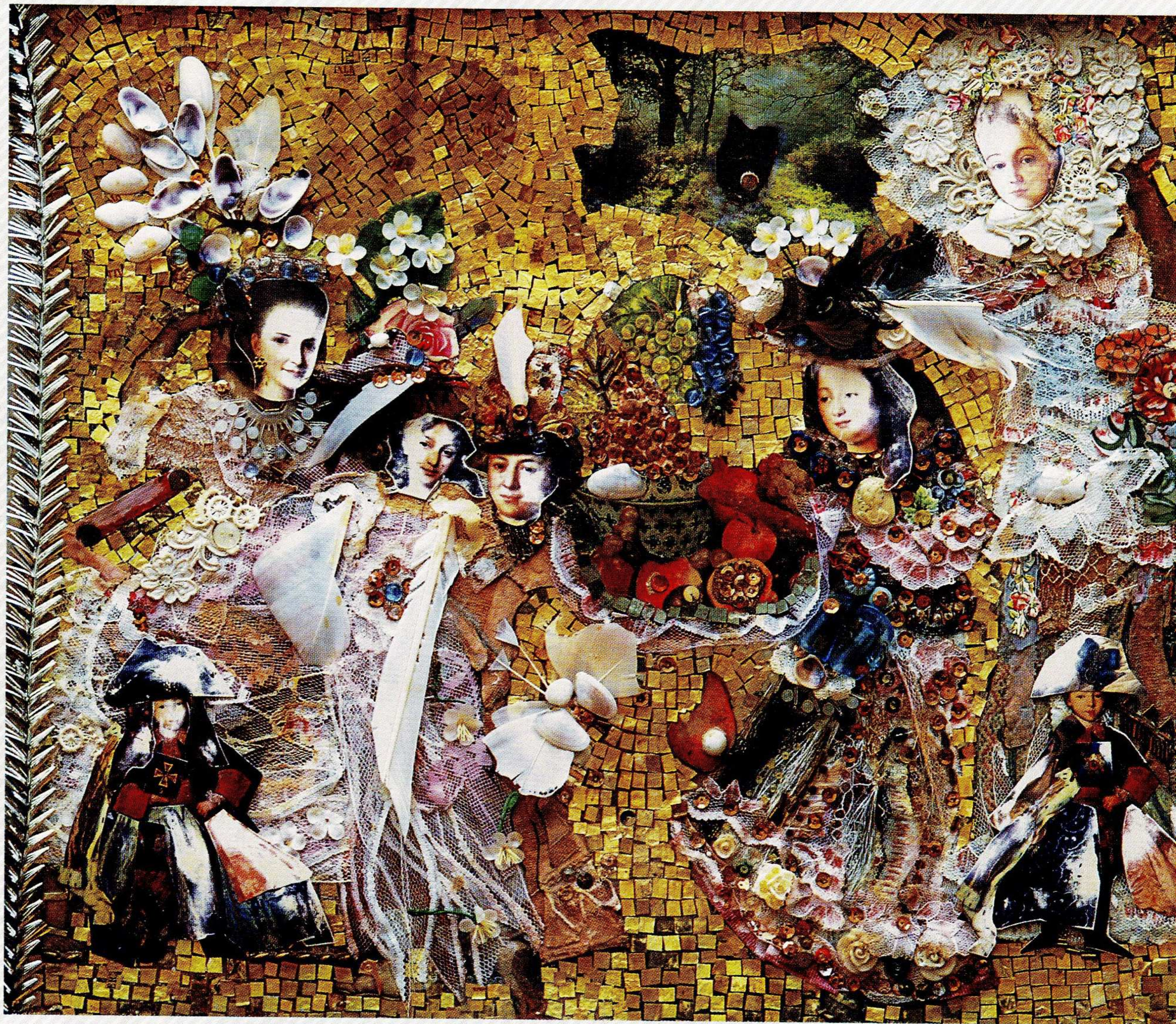
**VARIATION ON A THEME
BY PINTURICCHIO AND RAFAEL**

Three-dimensional collage. 1989
Paper, metal, nacre and fabric, on paper
53.5 x 43.5 x 2 cm

19

**ВАРІАЦІЯ НА ТЕМУ
ПІНТУРІКІЇ ТА РАФАЕЛЯ**

Об'ємний колаж. 1989
Папір, метал, перламутр, тканина
53,5 x 43,5 x 2 см

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ АНДЕРСЕНА

Об'ємний колаж. 1985
Папір, пір'я, черепашки,
фольга, тканина
45,3 x 55 x 1 см

20

ANDERSEN'S BIRTHDAY

Three-dimensional collage. 1985
Paper, feathers, shells,
foil and fabric, on paper
45.3 x 55 x 1 cm

GIOCONDA IN THE HELL OF BOSCH

Collage from the series *A Few Episodes from Gioconda's Life*. 1988
Paper, metal and glass, on paper
53 x 55.5 cm (framed)

21

ДЖОКОНДА В БОСХОВОМУ ПЕКЛІ

Колаж із серії «Кілька епізодів із життя Джоконди». 1988
Папір, метал, скло
53 x 55,5 см (із рамою)

ЧЕРВОНОПЕРКА

Об'ємний колаж. 1985.
Метал, пластмаса, тканина (оксамит, торочки, мереживо),
криштал, скло
42,7 x 56,8 x 3 см

22

A RUDD

Three-dimensional collage. 1985
Glass, plastic, fabric (brocade, fringe and lace),
cut glass, glass, on metal
42.7 x 56.8 x 3 cm

MARIONETTES' ELECTIONS

Collage. 1984
Wood, glass, paper,
metal and fabric, on cardboard
43.5 x 73.5 cm (framed)

23

ВИБОРИ В МАРІОНЕТОК

Колаж. 1984
Картон, дерево, скло, папір,
метал, тканина
43,5 x 73,5 см (із рамою)

**ПОРТРЕТ БАТЬКА,
ПОДЕРТИЙ У РЕВНОЩАХ**

Колаж. 1983
Фотопапір, полотно, олія
41 x 46 см

24

**MY FATHER'S PORTRAIT
TORN IN THE MOMENT OF JEALOUSY**

Collage. 1983
Oil and canvas, glued to photopaper
41 x 46 cm

MOTHER IN A FUR COAT

1988
Soft-tip pen, paper and thread, on paper
30 x 21cm

25

МАТИ В ХУТРИ

1988
Папір, фломастер, нитка
30 x 21 см

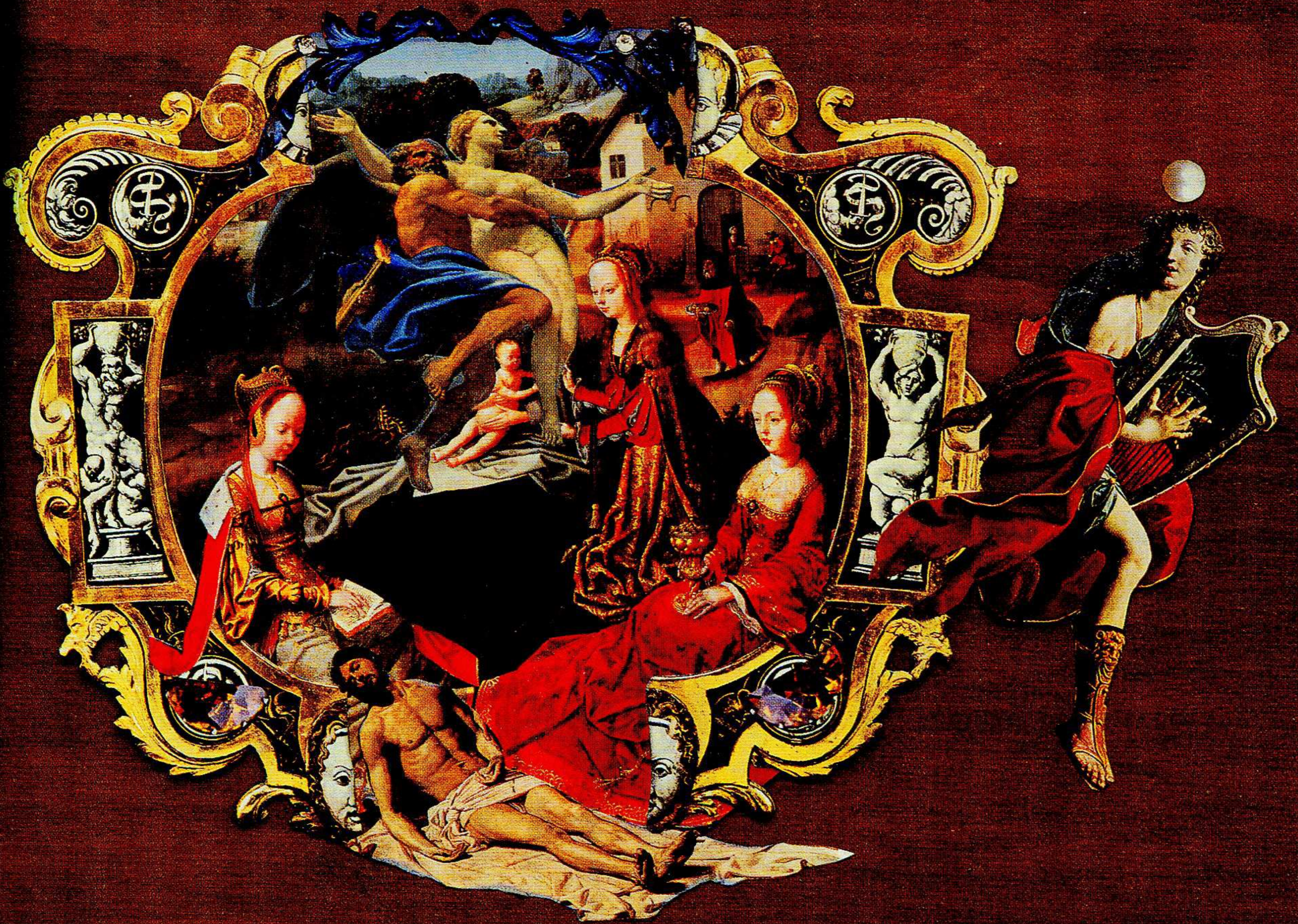
Я ПРОДАВ ДАЧУ

Колаж. 1985
Папір, фотопапір, фольга, пластмаса
45,5 x 61 см (із рамою)

26

I SOLD MY DACHA

Collage. 1985
Paper, foil and plastic, on photopaper
45.5 x 61 cm (framed)

THE ABDUCTION OF SVITLANA
AND THE BIRTH OF SUREN

Collage. 1980
Paper on silk
31 x 40 cm

27

ВИКРАДЕННЯ СВІТЛАНИ
ТА НАРОДЖЕННЯ СУРЕНА

Колаж. 1980
Шовк, папір
31 x 40 см

СВІТЛАНА У СТИЛІ АМПІР

1976

Папір, картон, олівець
30 x 21 см

28

SVITLANA IN THE EMPIRE STYLE

1976

Cardboard and pencil, on paper
30 x 21cm

WEDGWOOD

Three-dimensional collage. 1986
Oil, paper, glass
and fabric (brocade), on plywood
48 x 43 x 6 cm (framed)

29

ВЕДЖВУД

Об'ємний колаж. 1986
Фанера, олія, папір,
скло, тканина (парча)
48 x 43 x 6 см (із рамою)

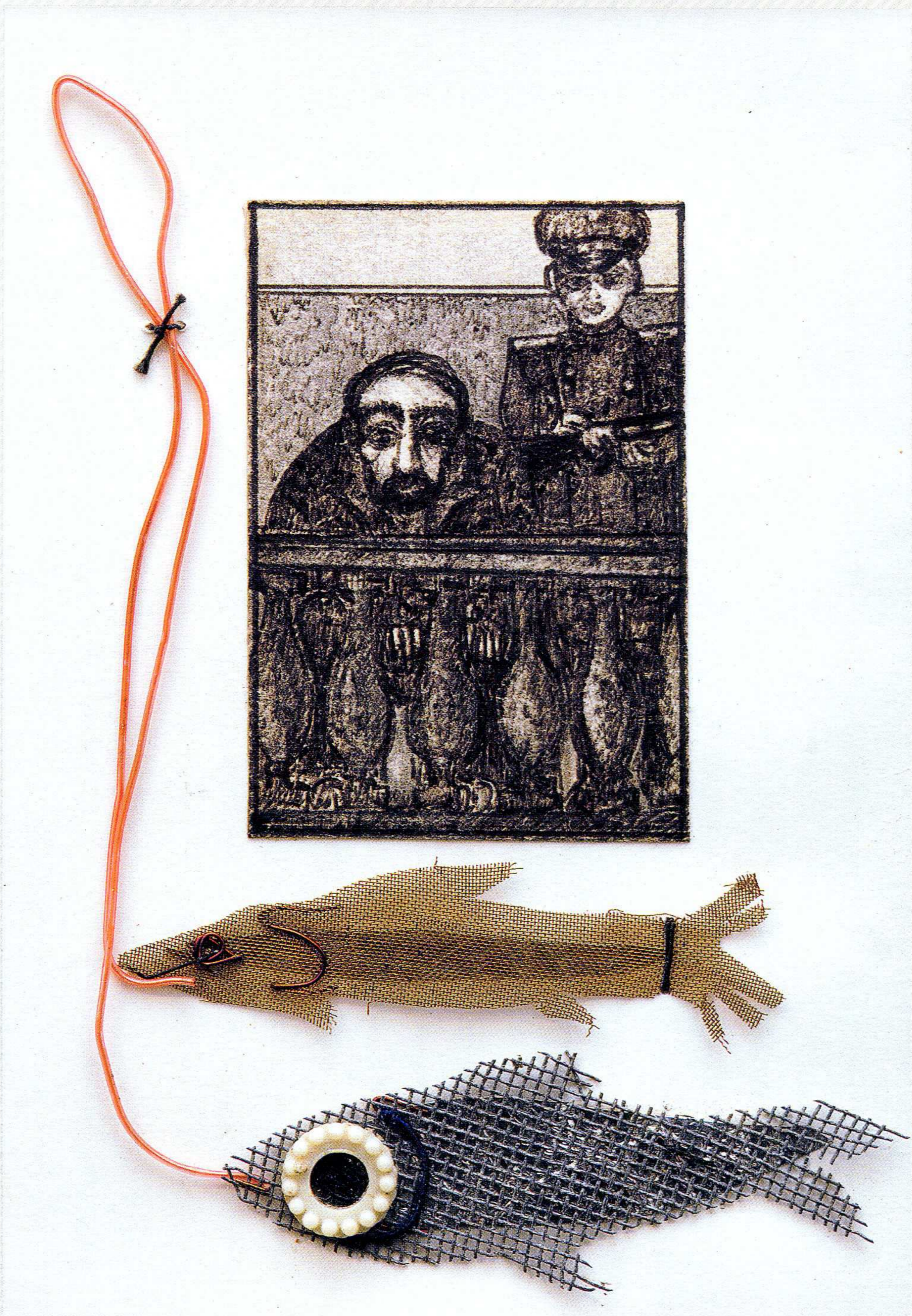
СУДОВИЙ ВИКОНАВЕЦЬ

Колаж із серії «Перелік
описаного майна». 1974-1977
Папір, жерсть, нитка
17 x 25 см

30

THE OFFICER OF THE COURT

Collage from the series *The Inventory
of Confiscated Objects*. 1974-1977
Paper, tip and thread, on paper
17 x 25 cm

THE TRIAL

From the series *The Parable of the Son*. 1974-1977
Ink, metal and plastic, on paper
15 x 10 cm

31

СУД

Із серії «Притча про сина». 1974-1977
Папір, чорнило, метал, пластмаса
15 x 10 см

НЕНЬКА-УКРАЇНА

1956
Папір, акварель
29,5 x 20,7 см

32

MOTHER UKRAINE

1956
Watercolor on paper
29.5 x 20.7 cm

FELLINI'S LETTER

Collage. 1980
 Foil, feathers, brocade and lace, on paper
 28.5 x 23 cm

ЛИСТ ФЕЛІНІ

Колаж. 1980
 Папір, фольга, пір'я, парча, мереживо
 28,5 x 23 см

АВТОПОРТРЕТ У ГОТИЧНОМУ СТИЛІ

1976

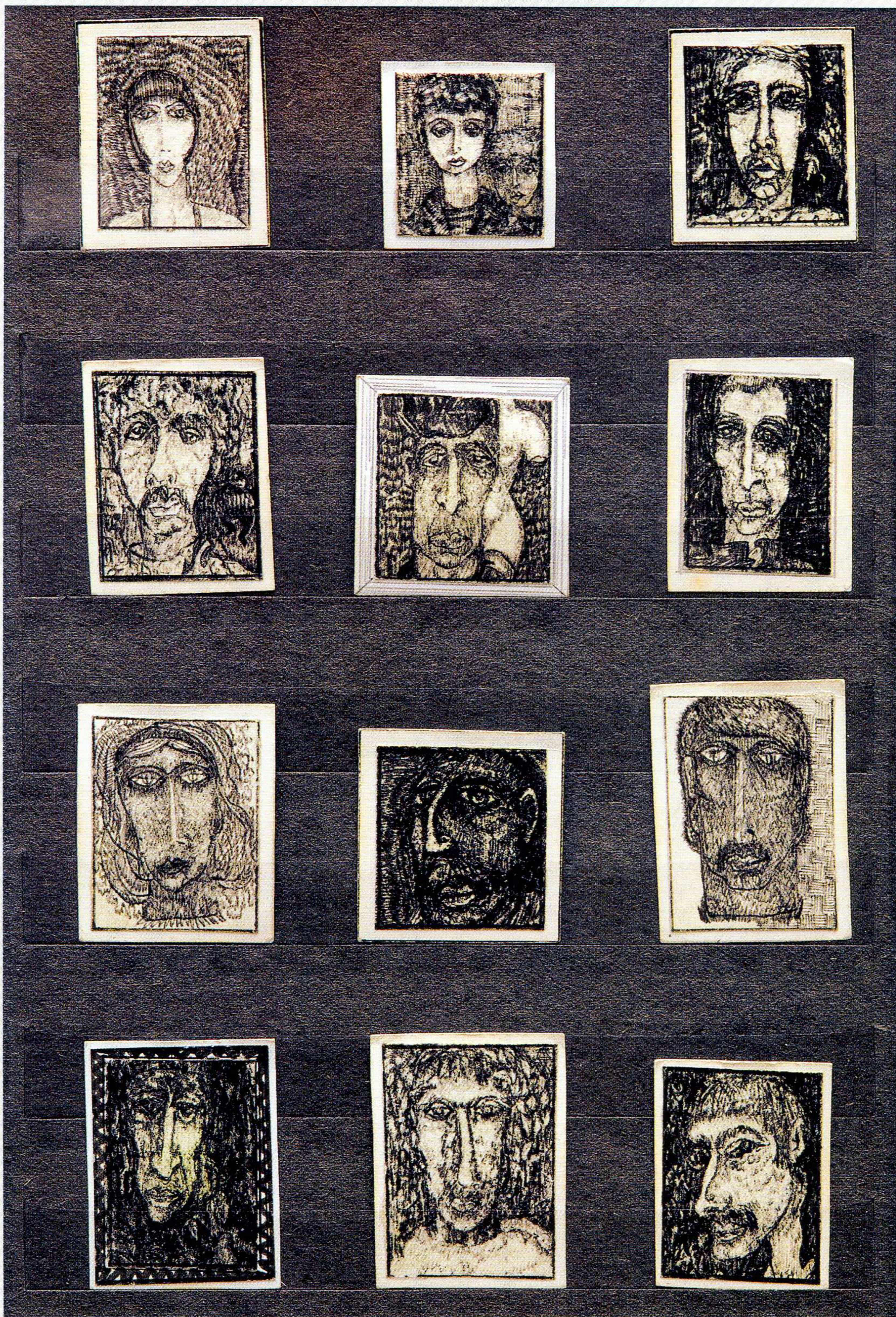
Папір, олівець, метал, тканина, висушені рослини, метелик
29 x 20 см

34

SELF-PORTRAIT IN GOTHIC STYLE

1976

Pencil, paper, metal, fabric, dried plants and butterfly, on paper
29 x 20 cm

STAMPS FROM THE PRISON CAMP

1974-1977
Ink on paper
28.5 x 19.5 cm

МАРКИ ІЗ ЗОНИ

1974-1977
Папір, чорнило
28,5 x 19,5 см

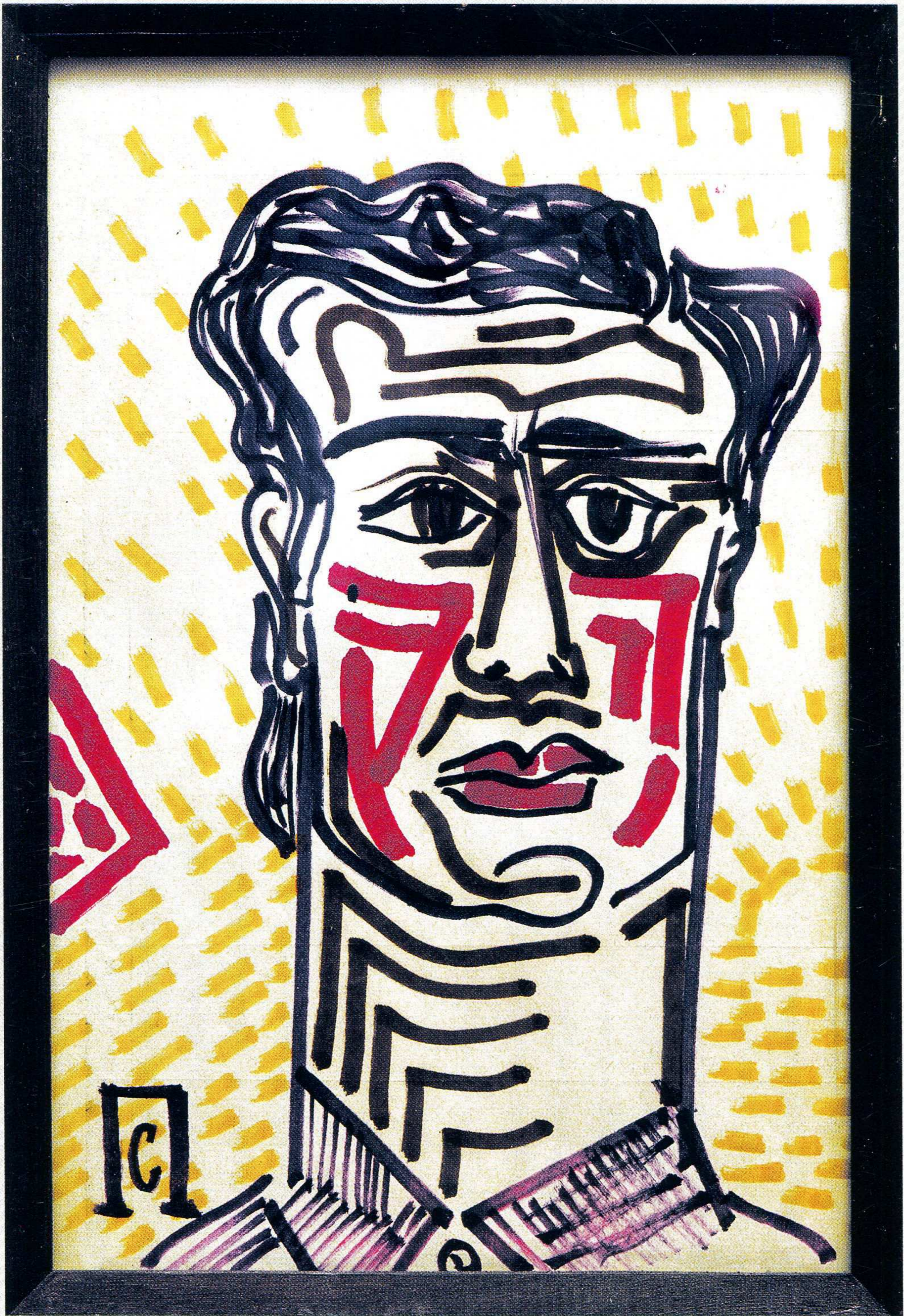
ІМПЕРАТОР ЮРІЙ ІЛЛЕНКО

Колаж. 1970-ті роки
Картон, папір, фотопапір
37 x 28,5 см (із рамою)

36

EMPEROR IURII ILLIENKO

Collage. 1970s
Paper and photographic paper, on cardboard
37 x 28.5 cm (framed)

PORTRAIT OF THE FILM DIRECTOR
ROMAN BALAYAN

1960s
Soft-tip pen, on paper
29 x 19 cm

37

ПОРТРЕТ КІНОРЕЖИСЕРА
РОМАНА БАЛАЯНА

1960-ті роки
Папір, фломастер
29 x 19 см

МЕРИЛІН МОНРО

Колаж. 1980
Папір, пір'я, мереживо, біжутерія
32,7 x 22,5 см

38

MARILYN MONROE

Collage. 1980
Feathers, lace and bijouterie, on paper
32.7 x 22.5 cm

IN MEMORIAM VYSOTSKY

Collage. 1980
Paper on glass slide
12 x 9 cm

39

НА СМЕРТЬ ВИСОЦЬКОГО

Колаж. 1980
Скляний діапозитив, папір
12 x 9 см

МОЛИТВА ПРО ОБНАТАНЯНА

Колаж. 1966
Папір, тканина
29 x 34 см (із рамою)

40

THE PRAYER FOR HOVNATANYAN

Collage. 1966
Paper and fabric, on paper
29 x 34 cm (framed)

GOLGOTHA

Three-dimensional collage. 1970
Metal, textile (canvas, lace), cut glass and butterflies, on wood
43 x 74 cm (framed)

41

ГОЛГОФА

Об'ємний колаж. 1970
Дерево, метал, тканина (полотно, мереживо), кришталь, метелики
43 x 74 см (із рамою)

ТАНЕЦЬ ПОДРУГ ТАМАРИ

Ескіз костюмів до кінофільму «Демон»
Колаж. 1987

Папір, тюль, мереживо, шкіра, висушені квіти
30 x 41 см

42

THE DANCE OF TAMARA'S PLAYMATES

Costume sketch design for the film *Demon*
Collage. 1987

Lace, leather and dried flowers, on paper
30 x 41cm

THE FORTUNE TELLER

Costume sketch design for the film *Demon*
Collage. 1987

Fabric, metal (aluminium), thread, glass-beads, on paper
40 x 30 cm

43

ВОРОЖКА

Ескіз костюму до кінофільму «Демон»
Колаж. 1987

Папір, тканина, метал (алюміній), нитка, намистини
40 x 30 см

**РОЗБИТИЙ СЕРВІЗ
ІЗ ПОРТРЕТОМ ДОНАТОРА**

Об'ємний колаж. 1984
Дерево, порцеляна, скло, папір
62,5 x 48 x 7 см

44

**SHATTERED SET
WITH PORTRAIT OF A DONATOR**

Three-dimensional collage. 1984
Porcelain, glass and paper, on wood
62.5 x 48 x 7 cm

HATS

1984-1985

Caprone, kid, velvet, beads and cone. 9 x 37cm
 Straw, caprone, metal (brass) and beads. 17 x 37cm
 Caprone, brocade, lace and plastic. 11 x 39 cm

45

КАПЕЛЮХИ

1984-1985

Капрон, лайка, оксамит, намистини, шишка. 9 x 37 см
 Солома, капрон, намистини, метал (латунь), бісер. 17 x 37 см
 Капрон, парча, мереживо, пластмаса. 11 x 39 см

БЛАКИТНА РИБА

Об'ємний колаж. 1983
Метал, пластмаса, люстро, скло
Діаметр 47 см

46

BLUE FISH

Three-dimensional collage. 1983
Plastic, mirror and glass, on metal
Diameter 47 cm

STRAW FISH

Three-dimensional collage. 1985
Nacre and straw, on wood
44.8 x 3.8 cm

47

СОЛОМ'ЯНА РИБА

Об'ємний колаж. 1985
Дерево, перламутр, солома
44,8 x 3,8 см

БУКЕТ ПІСЛЯ ДОШУ

Об'ємний колаж. 1987
Люстро, скло, пластмаса, черепашки, порцеляна, штучні перлини
31 x 22 x 5 см

48

BOUQUET AFTER RAIN

Three-dimensional collage. 1987
Glass, plastic, shells, porcelain and artificial pearls, on mirror
31 x 22 x 5 cm

LILY BRIK

Doll. 1976
Sacking, silk, thread and plastic
Height 52 cm

49

ЛІЛЯ БРИК

Лялька. 1976
Мішковина, шовк, нитка, пластмаса
52 см заввишки

АВТОПОРТРЕТ У СТАМБУЛІ

1989

Фотопапір (світлина Ари Гюлера),
папір, фломастер
29,5 x 18,5 см

50

SELF-PORTRAIT IN ISTANBUL

1989

Soft-tip pen and paper, on photographic paper
(photograph by Ara Gyuler)
29.5 x 18.5 cm

PARAJANOV IN PARADISE

Doll. 1986
Velveteen, leather, caprone, metal and rubber
Height 38 cm

51

ПАРАДЖАНОВ У РАЮ

Лялька. 1986
Вельвет, шкіра, капрон, метал, гума
38 см заввишки

Музей Сергія Параджанова

Музей було створено рішенням вірменського уряду в 1988 році після першої виставки доробку Параджанова в Музеї народного мистецтва Вірменії. Тоді було придбано 40 творів митця і виділено приміщення – два будинки в етнографічному кварталі Дзорагюх – під музей і оселю Параджанова. Землетрус 1988 року затримав будівництво, і музей відкрили в 1991 році.

Основу зібрання складають понад 600 художніх творів Параджанова, більшість яких експонувалися в 1988 і 1989 роках на двох виставках у єреванському Музеї народного мистецтва, а також інтер'єр тбіліської оселі кінорежисера й особисті речі, перевезені до Єревана ще за життя майстра згідно з його волею. У фондах музею зберігається особистий архів митця, який містить листи багатьох знаних діячів культури. У постійній експозиції, побудованій із використанням естетичних засад Параджанова, – понад 250 творів мистецтва, а також архівні документи й фотографії. Відтворено дві меморіальні кімнати.

За 15 років музей zorganizував 48 виставок: у Бостоні, Канах, Києві, Лондоні, Москві, Парижі, Пекіні, Римі, Салоніках, Тегерані, Токіо та інших містах.

Національний художній музей України

Національний художній музей України, один із найстаріших музеїв нашої держави, має понад столітню історію. Заснований 1899 року коштом київських меценатів, він став першим загальнодоступним міським музеєм, отримавши згодом статус державного, а 1999 року – національного.

Музей зберігає найрепрезентативніше зібрання образотворчого мистецтва України від часів Київської Русі до сьогодення. Музейна колекція налічує близько 40 тисяч експонатів, серед яких шедеври українського іконопису, живопису, скульптури і графіки, твори сучасних митців.

Один із найбільших і найактивніших виставкових центрів України, музей водночас проводить діяльну політику популяризації українського мистецтва за кордоном, про що свідчить успіх виставок в Італії, Канаді, Нідерландах, Німеччині та США, зорганізованих упродовж 2001–2007 років.

Музей влаштовує щорічні науково-практичні Читання пам'яті Миколи Біляшівського (на честь свого першого директора) і видає мистецтвознавчий кварталник «Музейний провулок».

Понад п'ять років працює Фонд сприяння розвитку Національного художнього музею України. Завдяки підтримці благодійників – членів Фонду зrealізовано понад 20 масштабних проектів.

Художнє видання

СЕРГІЙ ПАРАДЖАНОВ

Колажі. Графіка. Твори декоративного мистецтва

АЛЬБОМ

Упорядник Завен Саркісян

Дизайн книжки Олександр Бірючев

Коректор Валерія Богуславська

Відповідальні за випуск Костянтин Сігов та

Леонід Фінберг

Видавець: ДУХ І ЛІТЕРА

вул. Волоська, 8/5, корпус 5, кімн. 210

Київ 04070

Україна

Тел./факс: (044) 425-60-20

e-mail: duh-i-litera@ukr.net

Друк: поліграфічна фірма "Оранта"

Тел.: (044) 248-34-34, 248-46-47

e-mail: oranta@oranta-druk.kiev.ua

Реалізація: продюсерський центр «Габрі»

Тел.: (044) 360-27-60

e-mail: promotion@gabri.kiev.ua

Сторінка в Інтернеті: www.gabri.kiev.ua

Усі права на перевидання застережено за продюсерським центром «Габрі»

Продюсерський центр «Габрі» здійснює культурно-мистецькі проекти, спрямовані на розвиток особистості, національних і моральних цінностей, інтелектуального та духовного потенціалу людства. Центр працює за чотирма основними напрямками: музика, кіно, художні та інтелектуальні проекти.

Послуги:

просування музичних виконавців,
організація концертів та музичних програм для масових заходів,
технічна підтримка мистецьких і корпоративних заходів,
організація художніх виставок,
дистрибуція та просування кінофільмів, проведення кіноподій,
етнотури у Вірменію,
майстер-класи та турніри з інтелектуальних ігор.

Наші музичні виконавці:

Ансамбль української фольклорної музики «Божичі»
Рок-гурт «Еренерія»
Струнний квартет «Ла Примавера»
Хіп-хоп гурт «СІ 4»
Христина Храмова

Наші контакти:

04080 Київ, вул. Терьохіна 8а, оф. 60
Тел.: +38 044 3602760
Факс: +38 044 4687094
E-mail: promotion@gabri.kiev.ua
www.gabri.kiev.ua

Продюсерський центр "Габрі"
здійснює культурно-мистецькі проекти,
спрямовані на розвиток особистості, національних
і моральних цінностей, інтелектуального
та духовного потенціалу людства.
Центр працює за чотирма основними напрямками:
музика, кіно, художні та інтелектуальні проекти.

Послуги:

просування музичних виконавців,
організація концертів
та музичних програм для масових заходів,
технічна підтримка мистецьких
і корпоративних заходів,
організація художніх виставок,
дистрибуція та просування кінофільмів,
проведення кіноподій,
етнотури у Вірменію,
майстер-класи та турніри з інтелектуальних ігор.

Наші музичні виконавці:

Ансамбль української фольклорної музики "Божичі"
Рок-гурт "Еренерія"
Струнний квартет "Ла Примавера"
Хіп-хоп гурт "СІ 4"
Христина Храмова

Наші контакти

04080 Київ, вул. Терьохіна 8а, оф. 60
Тел.: +38 044 3602760
Факс: +38 044 4687094
E-mail: promotion@gabri.kiev.ua
www.gabri.kiev.ua

Promotion Centre "Gabri"

conducts the cultural-art projects aimed at the
development of personality,
of the national and moral values, and of the
intellectual and spiritual potential of humanity.
The centre works in four basic dimensions:
music, cinema, art and intellectual projects.

Services:

artists promotion and management,
organization of concerts
and music programs etc.,
technical support of art
and entertainment actions,
art exhibitions,
film distribution and promotion,
film festivals,
ethnic tours to Armenia,
trainings and tournaments in intellectual games.

Our artists:

Ukrainian Folk Ensemble "Bozhychi"
Rock band "Ereneria"
String quartet "La Primavera"
Hip-hop band "CI 4"
Khrystyna Khramova

Our contacts:

Office 60, 8-a Teriokhin Str., Kyiv, 04080 Ukraine
Phone: +38 044 3602760
Phone/fax: +38 044 4687094
E-mail: promotion@gabri.kiev.ua
www.gabri.kiev.ua